

**MAVZU: UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA XOR
TO'GARAKLARINI TASHKIL ETISH****Abduhalilova Omatoy Bahodirjon qizi***Andijon davlat pedagogika instituti**Ijtimoiy va amaliy fanlar fakulteti**Musiqqa ta'lim yo'nalishi 202-guruh talabasi*

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada umumta'lim maktablarida xor to'garaklarini tashkil etishning pedagogik, tarbiyaviy va estetik ahamiyati yoritilgan. Xor to'garaklarining o'quvchilarda musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirish, jamoaviy ijro madaniyatini shakllantirish va ma'naviy tarbiyani kuchaytirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, xor to'garaklarini tashkil etish bosqichlari, mashg'ulotlarni olib borish metodlari hamda repertuar tanlash masalalari keng yoritilgan.

Kalit so'zlar: xor to'garagi, musiqqa ta'limi, jamoaviy ijro, estetik tarbiya, musiqiy savodxonlik, umumta'lim maktabi.

Bugungi kunda umumta'lim maktablarida o'quvchilarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish, ularning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, musiqqa san'ati orqali o'quvchilarni ma'naviy barkamol qilib tarbiyalashda xor to'garaklarining o'rni beqiyosdir.

Xor to'garaklari o'quvchilarda musiqaga bo'lgan qiziqishni oshirish, ovoz imkoniyatlarini rivojlantirish, jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda sahna madaniyatini o'rgatishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois umumta'lim maktablarida xor to'garaklarini to'g'ri va samarali tashkil etish dolzarb masala hisoblanadi.

1. Xor to'garaklarining ta'lim-tarbiyadagi ahamiyati

Xor to'garaklari o'quvchilarning musiqiy eshitish qobiliyatini, intonatsiya va ritmni his etish malakalarini rivojlantiradi. Jamoaviy kuylash jarayonida o'quvchilar bir-birini tinglash, intizomga rioya qilish va mas'uliyatni his etishga o'rganadilar. Bundan tashqari, xor to'garaklari o'quvchilarning nutqi, nafas olish texnikasi va ovoz madaniyatini rivojlantiradi.

2. Xor to'garaklarini tashkil etish bosqichlari

Xor to'garagini tashkil etish bir necha muhim bosqichlardan iborat:

- o'quvchilarning musiqiy qobiliyatlarini aniqlash;
- ovoz turlarini (soprano, alto va boshqalar) to'g'ri taqsimlash;
- mashg'ulotlar jadvalini belgilash;
- repertuar tanlash;
- sahna chiqishlari va tadbirlarni rejalashtirish.

Mazkur bosqichlarning izchil amalga oshirilishi xor to'garagi faoliyatining samaradorligini ta'minlaydi.

3. Mashg'ulotlarni olib borish metodikasi

Xor mashg'ulotlari jarayonida to'g'ri nafas olish, ovozni qo'yish, artikulyatsiya va intonatsiya ustida muntazam ishlash lozim. Mashg'ulotlar qiziqarli va interfaol usullarda olib borilishi o'quvchilarning faolligini oshiradi. Musiqiy mashqlar, vokal texnikalar va jamoaviy kuylash mashg'ulotlarning asosini tashkil etadi.

4. Repertuar tanlash masalasi

Xor to'garagi uchun tanlanadigan asarlar o'quvchilarning yosh xususiyatlari, ovoz imkoniyatlari va musiqiy tayyorgarligiga mos bo'lishi kerak. Repertuar tarkibiga xalq qo'shiqlari, bolalar qo'shiqlari, vatanparvarlik va tarbiyaviy mazmundagi asarlarni kiritish maqsadga muvofiqdir.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, umumta'lim maktablarida xor to'garaklarini tashkil etish o'quvchilarning musiqiy, estetik va ma'naviy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Xor to'garaklari orqali o'quvchilar san'atga mehr qo'yadi, jamoaviy ijro madaniyatini egallaydi va ijodiy salohiyatini namoyon etadi. Shu bois xor to'garaklarini samarali tashkil etish musiqa ta'limining muhim yo'nalishlaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayev A. Musiqa pedagogikasi asoslari.
2. Xor ijrochiligi va metodikasi bo'yicha o'quv qo'llanma.
3. Umumta'lim maktablarida musiqa ta'limi dasturlari.
4. Musiqa to'garaklarini tashkil etish metodikasi. Toshkent, 2021.